

Cyfrowo i różnorodnie. Aktywność Rady Europy i Unii Europejskiej w obszarze mediów i komunikowania w 2012 r.

Alicja Jaskiernia, Michał Głowacki

Polityka medialna, rozumiana jako ogół działań dotyczących komunikowania masowego, zgodnych z celami wynikającymi z przyjętego systemu wartości, istniejących uwarunkowań społeczno-ekonomicznych oraz występujących potrzeb i interesów społecznych¹, zajmuje coraz więcej miejsca w aktywności organizacji europejskich, w tym w szczególności Rady Europy (RE) oraz Unii Europejskiej (UE). Zwłaszcza UE, która w coraz większym stopniu staje się wspólnotą polityczną, a nie jedynie gospodarczą, podejmuje problemy wolności słowa i pluralizmu mediów, niegdyś zagadnień tradycyjnie pozostających w obszarze zainteresowania RE. Działania obu tych organizacji, które różnią się przedmiotem prac, zasięgiem geograficznym oraz poziomem wpływu na krajowe ustawodawstwo medialne, konsekwentnie zmiernają w kierunku stworzenia europejskiej przestrzeni medialnej. Przestrzeń ta, oparta na standardach wolności słowa, swobodnego przepływu informacji oraz równego dostępu do nowoczesnych technologii, ma zapewnić dalszy rozwój społeczny, gospodarczy i kulturowy całego kontynentu. Komplementarność wysiłków Rady Europy

i Unii Europejskiej w wymiarze europeizacji prawnoinstytucjonalnej² jest tym ważniejsza, im bardziej ich wspólne wysiłki promują europejskie wartości w obszarze mediów także na arenie międzynarodowej. Mają one więc szansę stać się standardami o charakterze nie tylko paneuropejskim, lecz także globalnym.

Rada Europy

Rok 2012 był ważnym okresem w działalności Rady Europy w zakresie wolności słowa i pluralizmu mediów prowadzonej na wielu szczeblach. W nawiązaniu do ustaleń Konferencji Ministrów odpowiedzialnych za media i nowe platformy komunikacji (28–29 maja 2009 r., Reykjavik) Rada Europy konsekwentnie realizowała działania na rzecz przyszłości mediów publicznych, w tym także promowania nowego podejścia do mediów, zaakcentowanych w Zaleceniu Komitetu Ministrów w dniu 21 września 2011 r.

Steering Committee on Media and Information Society

Dotychczasowy Komitet Sterujący ds. Mediów i Nowych Usług Komunikacyjnych Rady Europy

¹ Patrz na przykład: B. Mierzejewska, *Polityka medialna*, [w:] *Media, komunikacja, biznes elektroniczny*, pod red. B. Junga, Warszawa 2001, s. 227.

² Szerzej na ten temat: K. Jakubowicz, *The Highways and Byways of „Europeanization” in the Media*, „Central European Journal of Communication” Vol. 2 (2009), nr 1, s. 5–11.

(Steering Committee of the Media and New Communication Services – CDMC) 1 stycznia 2012 r. został zastąpiony nową strukturą pod nazwą Komitet Sterujący do spraw Mediów i Społeczeństwa Informacyjnego (Steering Committee on Media and Information Society – CDMSI). Działalność nowego komitetu ma umożliwić Radzie Europy nadążanie za zmianami zachodzącymi zarówno w mediach, jak i społeczeństwie informacyjnym. Szczegółowe cele Komitetu określone zostały w odniesieniu do strategii zarządzania internetem oraz rozwoju współpracy na rzecz promowania i ochrony praw człowieka, praworządności i demokracji. CDMSI ma dążyć do konsolidacji i aktualizacji istniejących instrumentów prawa i opracowywać – w razie potrzeby – standardy w zakresie wolności mediów, z uwzględnieniem problemów związanych z profesjonalizmem dziennikarskim, niezależnością, pluralizmem/różnorodnością oraz rolą mediów publicznych. Zakres uprawnień CDMSI obejmuje dodatkowo ustanawianie standardów w odniesieniu do ochrony danych osobowych i prawa do prywatności oraz ścisłej współpracy w tym zakresie z innymi organami Rady Europy. Dodatkowo, CDMSI ma przyczynić się do realizacji Deklaracji Komitetu Ministrów z 13 stycznia 2010 r. w sprawie działań na rzecz przestrzegania artykułu 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Spodziewanym efektem prac Komitetu ma być także organizacja pierwszej konferencji ministrów odpowiedzialnych za media i społeczeństwo informacyjne, która ma obradować w drugiej połowie 2013 r. w Belgradzie³.

W 2012 r. w Strasburgu odbyły się dwa spotkania członków Steering Committee on Media and

Information Society. W trakcie pierwszego z nich wybrano władze oraz członków Biura CDMSI. Przewodniczącym Komitetu został Andris Mella-kauls (Łotwa). Funkcję wiceprzewodniczącej sprawowała w 2012 r. Maja Raković (Serbia).

Prawa użytkowników internetu

W czerwcu 2012 r. rozpoczął działalność Komitet Ekspertów w zakresie praw użytkowników internetu – Committee of Experts on Rights of Internet Users (MSI–DUI). Grupa ma przyczynić się do realizacji strategii Rady Europy w zakresie zarządzania internetem oraz sprawować funkcje doradcze. Aktywność MSI–DUI obejmuje badanie istniejących standardów Rady Europy dotyczących praw człowieka i podstawowych wolności w odniesieniu do internetu, a także orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, standardów organizacji międzyrządowych oraz – w stosownych przypadkach – działalności państw i podmiotów niepaństwowych⁴.

Ochrona wolności słowa i informacji w internecie i mediach online

Zmiany we współczesnym społeczeństwie informacyjnym, dokonujące się za sprawą rozwoju nowych mediów i technologii, stanowiły ważną sferę działalności Rady Europy także w zakresie wprowadzania standardów prawa. W kwietniu 2012 r. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (PACE) przyjęło dwa dokumenty poświęcone ochronie wolności słowa i informacji w internecie i mediach online – adresowaną do państw członkowskich Rezolucję 1877⁵ oraz skierowane do Komitetu Ministrów Zalecenie 1998⁶. Pierwszy z doku-

³ *Steering Committee on Media and Information Society*, www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/CDMSI/default_en.asp [dostęp: 12.04.2013].

⁴ *Committee of experts on rights of Internet Users*, www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/MSI-DUI/default_en.asp [dostęp: 12.04.2013].

⁵ Resolution 1877 (2012) The protection of freedom of expression and information on the Internet and online media, <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=18323&Language=EN> [dostęp 15.04.2013].

⁶ Recommendation 1998 (2012) The protection of freedom of expression and information on the Internet and online media, <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=18325&Language=EN> [dostęp: 15.04.2013].

mentów zaleca państwom członkowskim przestrzeganie wolności słowa i informacji, ochronę prywatności i danych osobowych, a także wspieranie procesów samoregulacji i przejrzystości (transparentności) mediów online, drugi natomiast zaleca uwzględnienie proponowanych standardów w pracach Komitetu Ministrów oraz podjęcie współpracy z Komisją Europejską w celu zapewnienia spójnego stosowania Artykułu 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Artykułu 11 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Ochrona praw człowieka w odniesieniu do działalności wyszukiwarek oraz platform społecznościowych

Komitet Ministrów w kwietniu 2012 r. przyjął adresowaną do państw członkowskich Rady Europy Rekomendację CM/Rec(2012)3 o ochronie praw człowieka w odniesieniu do działalności wyszukiwarek⁷ oraz Rekomendację CM/Rec(2012)4 o ochronie praw człowieka w odniesieniu do platform społecznościowych⁸. Pierwsza z nich uznaje znaczenie wyszukiwarek w środowisku online i wskazuje na sposoby ich działania, które mogą zagrażać prawom podstawowym. Dokument oraz załącznik do niego wskazuje na umiejętności korzystania z wyszukiwarek oraz dostęp i przetwarzanie informacji. Podobnie, Rekomendacja poświęcona mediom społecznościowym zwraca uwagę na rosnące znaczenie platform tego typu w procesie otrzymywania i przekazywania informacji, a także wzmac-

niania udziału obywateli w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym. Szczegółowe zalecenia, które zawarte zostały w jej załączniku dotyczą: 1) istotnych informacji i środków pomagających użytkownikom w korzystaniu z platform społecznościowych; 2) ochrony małoletnich przed szkodliwymi treściami i zachowaniami oraz 3) danych osobowych i zaufania.

Zarządzanie mediami publicznymi

W lutym 2012 r. Komitet Ministrów przyjął Deklarację⁹ oraz Rekomendację CM/Rec(2012)4 o zarządzaniu mediami publicznymi¹⁰. Ustalenia w tym zakresie są efektem zapoczątkowanych w 2009 r. konsultacji oraz działań międzynarodowych ekspertów wchodzących w skład Ad hoc Advisory Group on Public Service Media Governance (MC-S-PG), która działała w latach 2010–2012.

Deklaracja definiuje media publiczne jako istotne narzędzie dla funkcjonowania wolności słowa w sferze publicznej. Podkreśla też rolę misji publicznej, a w szczególności służenie społeczeństwu oraz dostarczanie różnorodnych treści o wysokiej jakości. Komitet Ministrów wzywa państwa członkowskie do zapewnienia właściwych warunków prawnych, politycznych i organizacyjnych oraz odpowiednich środków dla funkcjonowania mediów publicznych. W rozwoju nowych mediów i technologii Komitet Ministrów upatruje szereg nowych możliwości wypełniania misji publicznej w skuteczniejszy sposób. Deklaracja wskazuje, że dostosowanie się mediów publicznych do

⁷ Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers to member States on the protection of human rights with regard to search engines, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1929429&Site=CM> [dostęp: 15.04.2013].

⁸ Recommendation CM/Rec(2012)4 of the Committee of Ministers to member States on the protection of human rights with regard to social networking services, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1929453&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383-%20FR> [dostęp: 15.04.2013].

⁹ Declaration of the Committee of Ministers on public service media governance, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1908241> [dostęp: 10.11.2012].

¹⁰ Recommendation CM/Rec(2012)1 of the Committee of Ministers to member States on public service media governance, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1908265> [dostęp: 10.11.2012].

‘nowej ekologii’ wymaga przyjęcia odpowiedniego systemu zarządzania.

Kwestie zarządzania omawiane są w sposób szczegółowy w Rekomendacji oraz jej załączniku, który określa zespół zasad właściwych dla reformy mediów publicznych i możliwości nawiązywania nowych relacji z publicznością. Pierwsza grupa zasad wskazuje m.in. na wyzwania polegające na zapewnieniu odpowiedniego poziomu niezależności od państwa, transformacji nadawców publicznych w media publiczne oraz uzasadnieniu istnienia dualnego modelu mediów elektronicznych. Druga koncentruje się na roli procesów zarządzania w osiągnięciu wymienionych celów. Dokument podkreśla konieczność przyjęcia nowej szerokiej definicji zarządzania oraz wskazuje kryteria/zasady, pomagające w zdefiniowaniu procesów tego typu zarówno w odniesieniu do działań organizacji medialnej, jak i jej relacji z otoczeniem zewnętrznym. Dokument akcentuje konieczność zachowania odpowiedniego poziomu niezależności oraz odpowiedzialności względem interesariuszy (*media stakeholders*). Szczegółowo omawia także kwestie związane z rolą efektywnego zarządzania oraz kulturą organizacji medialnej. W odniesieniu do tzw. poziomu kulturowego Komitet Ministrów wskazuje na wartości związane z przejrzystością, otwartością i odpowiedzialnością organizacji medialnych, a także gotowością mediów publicznych do podjęcia dialogu z publicznością.

Ochrona audiowizualnego dziedzictwa kulturowego

W maju 2012 r. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy przyjęło Zalecenie 2001 (2012)

w zakresie ochrony i dostępu do audiowizualnego dziedzictwa kulturowego¹¹. Dokument podkreśla znaczenie mediów w edukacji kulturowej oraz akcentuje pozytywną rolę cyfryzacji w dostępie do materiałów audiowizualnych służących promowaniu kultury. Zgromadzenie Parlamentarne zaleca kontynuację działań na rzecz promowania dostępu do audiowizualnego dziedzictwa kulturowego przez osoby niepełnosprawne. Zwraca też uwagę na możliwości współpracy Rady Europy z Europejską Unią Nadawców (EBU) pod kątem ochrony i dostępu do zawartości mediów publicznych w Europie.

Unia Europejska

Głównymi obszarami aktywności polityki medialnej Unii Europejskiej w 2012 r. była tradycyjnie polityka w obszarze mediów audiowizualnych, w tym implementacji dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych, a także nowe inicjatywy w zakresie realizacji Europejskiej Agendy Cyfrowej (Digital Agenda for Europe) na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego¹². Unia była też zmuszona zająć stanowisko w sprawie kontrowersji wokół ratyfikacji umowy ACTA, wywołanych falą protestów społecznych we wszystkich bez mała państwach członkowskich.

Odrzucenie ACTA

Spektakularną kwestią, powszechnie komentowaną w mediach w całej Europie w 2012 r., była sprawa ratyfikacji umowy ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement)¹³ oraz jej odrzucenie w lipcu 2012 r. przez Parlament Europejski zdecydowaną większością głosów (478 za, 39 przeciw, 165 wstrzymujących)¹⁴. Była to

¹¹ Recommendation 2001 (2012), Parliamentary Assembly of the Council of Europe, <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=18725&Language=EN> [dostęp: 15.04.2013].

¹² *Europejska Agenda Cyfrowa program rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Unii Europejskiej w latach 2010–2015. Wprowadzenie i główne dokumenty*, wyd. 2, Warszawa sierpień 2010, Europejska_Agenda_Cyfrowa_-_wprowadzenie_i_dokumenty_wyd_2_-_FINAL.pdf [dostęp: 10.05.2013].

¹³ *What ACTA is about*, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/january/tradoc_149003.pdf [dostęp: 15.04.2013].

¹⁴ *European Parliament rejects ACTA*, www.europarl.europa.eu/news/en/pressroom/content/20120703_IPR48247/html/European-Parliament-rejects-ACTA [dostęp: 15.04.2013].

pierwsza taka sytuacja po traktacie lizbońskim, kiedy to PE odmówił ratyfikacji umowy międzynarodowej. Wcześniej 22 państwa członkowskie Unii podpisały umowę, mającą na celu ochronę praw własności intelektualnej w różnych dziedzinach, od farmaceutyków po kulturę. Dotyczyła ona, w związku z szerokim zakresem przedmiotowym, także korzystania z zasobów internetu. I właśnie kwestia tak szerokiego zakresu ACTA, wraz z niejasnością przepisów, które potencjalnie mogłyby prowadzić do blokowania różnych treści, stała się przyczyną protestów społecznych w całej EU. Weto PE oznacza, że żaden z krajów członkowskich nie jest związany umową. Zwolennicy ACTA w UE podkreślali, że brak takiej umowy odbiera krajom Europy walory konkurencyjne, wynikające ze zgrupowanego przez nie *know-how*. Wiele branżowych organizacji europejskich i międzynarodowych z sektora przemysłu kulturowego, jak np. Federacja Wydawców Europejskich (Federation of European Publishers), Międzynarodowe Stowarzyszenie Znaków Towarowych (International Trademark Association) czy Międzynarodowa Federacja Przemysłu Fonograficznego (International Federation of the Phonographic Industry), które wspierały ACTA, apeluje obecnie do PE o ustanowienie przepisów skuteczniej chroniących prawa własności intelektualnej.

Implementacja dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych

W 2012 r. Komisja Europejska przedłożyła dwa istotne sprawozdania dotyczące implementacji oraz zastosowania przepisów nowej dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych (DAUM)¹⁵. Sprawozdania były związane z kompleksową implementacją przepisów dyrektywy¹⁶ oraz z wypełnianiem przez państwa członkowskie jej przepisów dotyczących promocji oraz wspierania produkcji europejskiej i niezależnej przez nadawców telewizyjnych w UE¹⁷.

Państwa członkowskie zobowiązały się do transpozycji przepisów DAUM do prawa krajowego do 19 grudnia 2009 r. Pierwsze sprawozdanie z maja 2012 r. dla Parlamentu Europejskiego, Rady Unii, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. *Audiowizualne usługi medialne i urzędzenia skomunikowane: dotychczasowy rozwój i perspektywy na przyszłość* objęło lata 2009–2010. Komisja stwierdziła, że 25 państw członkowskich zgłosiło pełną implementację dyrektywy do przepisów krajowych. Wcześniej Komisja Europejska zwróciła się do kilku państw z prośbą o informację na temat implementowania przez nie dyrektywy¹⁸ w celu wyjaśnienia wątpliwości dotyczących jej wdrażania. Słowenia nie poinformowała o implemen-

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych), wersja ujednolicona, Dz.U. UE L 91/1, 15.4.2010.

¹⁶ *Pierwsze sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczące stosowania dyrektywy 2010/13/UE o audiowizualnych usługach medialnych. Audiowizualne usługi medialne i urzędzenia skomunikowane: dotychczasowy rozwój i perspektywy na przyszłość* {SWD(2012) 125 final}, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0203:FIN:PL:PDF> [dostęp: 15.04.2013].

¹⁷ *Pierwsze sprawozdanie w sprawie stosowania art. 13, 16 i 17 dyrektywy 2010/13/UE w latach 2009–2010. Promowanie utworów europejskich w unijnych audiowizualnych usługach medialnych dostępnych w stałym programie i na żądanie* {SWD (2012) 269 final}, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0522:FIN:PL:PDF> [dostęp: 15.04.2013]; zob. szerzej na temat zob. A. Jaskiernia, *Kwoty europejskie. Realizacja przez państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązku promocji europejskiej produkcji telewizyjnej*, „Studia Medioznawcze” 2013, nr 1, s. 81–96.

¹⁸ *Digital Agenda: Commission seeks information from eight Member States on implementation of Audiovisual Media Services Directive*, European Commission – Press Release, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1002_en.htm [dostęp: 15.04.2013].

towaniu dyrektywy, natomiast Polska dokonała implementacji niekompletnej. Przeciwno obu krajom Komisja Europejska wszczęła postępowanie i wniosła skargę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej¹⁹.

Pierwsze sprawozdanie w sprawie promowania utworów europejskich w usługach telewizyjnych i usługach na żądanie²⁰

We wrześniu 2012 r. ukazało się sprawozdanie KE w sprawie stosowania art. 13, 16 i 17 dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych, dotyczących promocji utworów europejskich w ramach usług na żądanie oraz promocji utworów europejskich i niezależnych produkcji w usługach telewizyjnych w UE, obejmujące lata 2009–2010²¹. Jest to pierwsze sprawozdanie Komisji od chwili przyjęcia nowej DAUM²². KE sprawuje nadzór nad wypełnianiem przez państwa członkowskie zobowiązań promocji produkcji europejskiej. Od 1994 r. opublikowała dziewięć komunikatów odnoszących się do przepisów w tym zakresie dyrektywy o „Telewizji bez granic” z 1989 r. Zakres przepisów w DAUM dotyczący kwot europejskich oraz produkcji niezależnej (art. 13, 16 i 17) został poszerzony w związku z nową definicją rozpowszechniania telewizyjnego, które obejmuje obecnie w szczególności telewizję analogową i cyfrową, transmisję strumieniową na żywo (*live streaming*), nadawanie w internecie (*webcasting*) oraz sekwencyjne udostępnianie audycji (*near-video-on-demand*). Komisja Europejska określiła sposoby realizacji obowiązku promocji kwot europejskich w szczegółowych wytycznych, ale różne formy imple-

mentacji przepisów utrudniają ewentualną analizę czy porównania. W związku z powyższym, Komisja planuje rozpocząć wspólną debatę z państwami członkowskimi na temat sposobów wdrażania przepisów art. 13.

Ze sprawozdania wynika, że zdecydowana większość państw członkowskich wywiązuje się z obowiązku promocji utworów europejskich w sposób zadowalający, aczkolwiek „kwoty” mają charakter głównie krajowy²³. Udział czasu emisji poświęconego na produkcję europejską wyniósł w 2010 r. 64,3 proc. w stosunku do 63,8 proc. w 2009 r., czyli wzrost o 0,5 proc. Oznacza to wprawdzie realizację zawiązki art. 16 Dyrektywy, lecz zaledwie 8,1 proc. z tej produkcji pochodziło spoza rynku krajowego oraz jednocześnie kraju europejskiego. Trzy kraje członkowskie nie zdołały osiągnąć obligatoryjnego większościowego poziomu emisji utworów europejskich (Irlandia, Słowenia i Wielka Brytania). Pomimo wskazanego powyżej niewielkiego wzrostu utworów europejskich w latach 2009–2010, udział ten był niższy niż średnia w okresie 2007–2010. Obecność europejskich utworów w programie telewizyjnym utrzymuje się jednakże przez całą dekadę na stałym poziomie powyżej 60 proc., zbliżając się obecnie do poziomu 65 proc. lub więcej, czyli nie tylko wymagany przez dyrektywę poziom ponad połowy, lecz prawie dwie trzecie udziału.

W ciągu pięciu lat spadł natomiast średni udział produkcji europejskiej pochodzącej od producentów niezależnych – z 36,8 proc. w 2006 do 33,8 proc. w 2010 r. Wysoki poziom udziału utworów europejskich pochodzących od

¹⁹ *Europejska agenda cyfrowa: Komisja zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości o nałożenie kary finansowej na Polskę z powodu niepełnego wdrożenia przepisów dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych*, Komisja Europejska – Komunikat Prasowy, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-631_pl.htm [dostęp: 15.04.2013].

²⁰ *Promotion and distribution of EU works and Independent Production (Articles 13, 16 and 17)*, http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvwf/implementation/promotion/index_en.htm [dostęp: 15.04.2013].

²¹ *Pierwsze sprawozdanie w sprawie stosowania art. 13, 16 i 17 dyrektywy 2010/13/UE...*

²² Badanie dostępne: http://ec.europa.eu/avpolicy/info_centre/library/studies/index_en.htm#promot [dostęp: 15.04.2013].

²³ *Promotion and distribution of EU works and Independent Production*, COM (2012)522, Brussels 24/09/2012, <http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvwf/implementation/promotion/pdf> [dostęp: 2.05.2013].

producentów niezależnych zgłosiły m.in. Belgia (61,7 proc.), Francja (49,5 proc.), Niemcy (43,6 proc.) i Węgry (42,5 proc.), a stosunkowo niski Grecja (22,3 proc.) i Włochy (14,8 proc.).

Ochrona europejskiego dziedzictwa kinematograficznego

Tylko 1,5 proc. europejskiego dziedzictwa filmowego ma postać cyfrową i jest udostępniane odbiorcom w Europie za opłatą lub bezpłatnie. Te pesymistyczne dla kultury europejskiej dane pochodzą z trzeciego raportu Komisji Europejskiej na temat realizacji agendy cyfrowej europejskiego dziedzictwa kinematograficznego oraz niezależnego badania dotyczącego *Agendy cyfrowej dla europejskiego dziedzictwa filmowego (Digital Agenda for European Film Heritage)*²⁴. Neelie Kroes, wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej, skomentowała ten stan rzeczy następująco: „To niedorzeczne, że dziedzictwo filmowe jest niewidoczne w XXI w. Kultura jest sercem Europy, a film jest sercem kultury. Bardzo mi zależy na umieszczeniu tego dziedzictwa w sieci; w 2013 r. złożę wnioski, który pomoże państwom członkowskim i zainteresowanym stronom wspólnymi siłami do tego doprowadzić”. Komisja Europejska zachęca więc państwa członkowskie do uwzględniania kwestii digitalizacji tych zasobów w krajowych strategiach cyfryzacji, a także do wdrażania bardziej innowacyjnych sposobów finansowania i przechowywania dzieł filmowych, które mogą być udostępniane na portalu EUROPEANA. Najbardziej zaawansowanymi krajami Unii w cyfryzacji dziedzictwa kinematografii są Szwecja i Wielka Brytania.

Należy przypomnieć, że Komisja przyjęła w 2011 r. zalecenie w sprawie digitalizacji i udostępnienia w sieci dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych, a w 2013 r. planuje przeprowadzenie konsultacji dotyczących praw autorskich. W tym kontekście rozważy, czy w 2014 r. należy złożyć wniosek dotyczący aktualizacji dyrektywy 2001/29/WE w sprawie praw autorskich w społeczeństwie informacyjnym²⁵.

Agenda cyfrowa

Nowa strategia na rzecz bezpieczniejszego internetu dla małoletnich

W maju Komisja Europejska przedstawiła strategię rozwoju rynku kreatywnych i edukacyjnych treści internetowych dla dzieci i nastolatków²⁶ w ramach współpracy z firmami z branży telekomunikacji oraz sektora serwisów społecznościowych. Pod patronatem Komisji w 2011 r. powstała koalicja firm z branży zaawansowanych technologii i mediów, której celem jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa w internecie²⁷. Wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej Neelie Kroes wyznaczyła cel inicjatywy, „dzięki czemu dzieci będą miały szerszy dostęp do treści i usług internetowych wysokiej jakości oraz będą korzystać z większej ochrony; jest to potrzebne, aby chronić dzieci przed złymi doświadczeniami w środowisku online”. W Unii korzystanie z internetu przez dzieci musi być dla nich przyjazne, bezpieczne i kontrolowane przez dorosłych. Dzieci powinny rozwijać nie tylko umiejętności korzystania z mediów, lecz także poczucie odpowiedzialności za samych siebie w środowisku online. Do-

²⁴ *Sprawozdanie Komisji: taśmy z milionem godzin europejskich filmów leżą zamknięte w puszkach i w szafach*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1427_pl.htm [dostęp: 15.04.2013].

²⁵ *Copyright: Commission urges industry to deliver innovative solutions for greater access to online content*, IP/12/1394, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1394_en.htm [dostęp: 15.04.2013].

²⁶ *Agenda cyfrowa: Nowa strategia na rzecz bezpieczniejszego internetu i lepszych treści internetowych dla dzieci i nastolatków*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-445_pl.htm [dostęp: 15.04.2013].

²⁷ *Digital Agenda: Coalition of top tech & media companies to make internet better place for our kids*, European Commission, Press Releases, IP/11/1485, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1485_en.htm [dostęp: 15.04.2013].

bitnie podkreśliła to wiceprzewodnicząca Viviane Reding, komisarz UE ds. sprawiedliwości: „internet oferuje dzieciom i nastolatkom nowe możliwości wyrażania kreatywności i swobody wypowiedzi. Ponieważ internet powstał pierwotnie z myślą o dorosłych, a nie o dzieciach, musimy zapewnić tym ostatnim bezpieczeństwo w środowisku online. Nowa strategia Komisji przyczyni się do ochrony praw dzieci, w tym ochrony przed przemocą. Stanowi ona racjonalne podejście, które pomoże dostosować internet do potrzeb dzieci”.

Strategia ma także pomóc w wyrównywaniu poziomu ochrony dzieci w środowisku sieciowym w całej UE. Komisja przedstawiła szereg inicjatyw w celu stworzenia spójnych standardów w tej dziedzinie. W ramach różnych platform współpracy, w tym wspomnianej koalicji na rzecz bezpieczeństwa dzieci w internecie, będą prowadzone także intensywne działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym we wszystkich szkołach w UE. Zapewnienie małoletnim bezpieczeństwa w środowisku mediów cyfrowych jest jednym z głównych zobowiązań zawartych w Europejskiej Agendzie Cyfrowej²⁸.

Nowe priorytety Europejskiej Agendy Cyfrowej

W grudniu Komisja Europejska przyjęła listę „spraw do załatwienia”, czyli nowe priorytety

polityki cyfrowej na lata 2013–2014 w dziedzinie cyfryzacji gospodarki i społeczeństwa w UE²⁹. Tempo wzrostu gospodarki cyfrowej rośnie siedem razy szybciej niż reszty gospodarki, jednak jej potencjał jest hamowany przez brak spójnych ogólnoeuropejskich ram politycznych. W przyjętych siedmiu nowych priorytetach nacisk został położony na te elementy pierwotnej Agendy z 2010 r., które stwarzają największe możliwości rozwoju. Pełne wdrożenie agendy cyfrowej przyczyniłoby się do zwiększenia europejskiego PKB o 5 proc. w ciągu najbliższych ośmiu lat. Brak postępu zaś to luka w planach zatrudnienia nawet 1 mln osób w sektorze cyfrowym. Z kolei dzięki rozbudowie infrastruktury można by stworzyć 1,2 mln miejsc pracy, co w perspektywie długoterminowej dałoby dalsze 3,8 mln nowych miejsc pracy w całej gospodarce. Europejska agenda cyfrowa została przyjęta w 2010 r. jako część strategii „Europa 2020” w celu umocnienia roli Europy w globalnym rynku usług cyfrowych oraz zakończenia procesu tworzenia wspólnego unijnego rynku cyfrowego do 2015 r. W związku z przyjęciem nowych priorytetów Neelie Kroes zapowiedziała: „Rok 2013 będzie najbardziej pracowitym rokiem dla agendy cyfrowej. Moje najważniejsze priorytety to wzrost inwestycji w sieci szerokopasmowe oraz zwiększenie wkładu sektora cyfrowego w ożywienie gospodarcze Europy”³⁰.

²⁸ *Europejska agenda cyfrowa: kluczowe inicjatywy*, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-10-200_pl.htm [dostęp: 15.04.2013].

²⁹ *Lista „spraw do załatwienia”: nowe priorytety w polityce cyfrowej na lata 2013–2014*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1389_pl.htm [dostęp: 15.04.2013].

³⁰ Tamże.